

Kansalaisopiston rehtori väitteli – ja kuinkas sitten kävikään?

lisalmen ideariihi 24.8.2022

Leea Keto

Esityksestä

- Väitöskirjaan liittyvät asiat ja teoriatausta käydään nopeasti läpi
- Pääpaino tutkimustyön tuottamissa pidemmän aikavälin vaikutuksissa opiston toimintaan (alkaen diasta 12)

- Tutkimuksessa tarkastellaan, millaista sosiaalista pääomaa Järvilakeuden kansalaisopiston yhteisöteatterihankkeet tuottivat, mitkä tekijät edistivät sosiaalisen pääoman vahvistumista sekä millaisia vaikutuksia sen vahvistumisella oli.
- Tutkimusaineisto koostuu haastattelu- ja kyselyaineistoista, tutkimuspäiväkirjoista, kirjallisista aineistoista sekä taltioinneista.
- Järvilakeuden kansalaisopisto on keskikokoinen alueopisto, joka toimii Etelä-Pohjanmaalla Kauhavan, Evijärven ja Lappajärven alueella. Ylläpitäjänä on kuntataustainen yhdistys.

JYU DISSERTATIONS 160

Leea Keto

“Eihän ne ihmisiä kummempia oo”

Etnografinen tutkimus
kansalaisopiston yhteisöteatterihankkeista
sosiaalisen pääoman vahvistajina

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
FACULTY OF EDUCATION AND
PSYCHOLOGY

Sosiaalisesta pääomasta

- Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan ihmisten välille syntyviä verkostoja ja luottamusta, joilla on ainakin välillisiä heijastuksia alueen ja yhteiskunnan talouteen.
- Taloustieteellinen tuotantotekijöiden kolmijako (luonnonvarat, työvoima ja fyysinen pääoma) ei pysty selittämään maiden välisiä kehityseroja -> sosiaalista pääomaa pidetään puuttuvana lenkkinä, joka selittää yhteiskuntien taloudellista kasvua ja kehittymistä.
(Hjerppe 2005, 103-105)

Luottamus ja verkostot keskiössä

- Jos yhteiskunnassa vallitsee epäluottamuksen ilmapiiri, erilaisten sopimusten tekemiseen kuluu aikaa ja vaivaa. Suhteellisen tasainen tulonjako ja yhteiskunnan solidaarisuus vähentävät sosiaalisten konfliktien riskejä, mikä on taloudellisen kasvun kannalta positiivista. (Hjerppe 2005, 112-119.)
- Toimiva silloittava sosiaalinen pääoma tuottaa luottamusta myös sellaisiin ihmisiin, joita ei tunneta - eli luottamusta yhteiskunnan toimintakykyyn ja pelisääntöihin, jotka pätevät myös muukalaisiin. (Lehtonen ja Kääriäinen 2005, 307)

Silloittava ja sitova sosiaalinen pääoma

Silloittava (bridging) sosiaalinen pääoma:

Uusia tuttavuuksia ja hyvän päivän tuttuja, jotka eivät ole kovin läheisiä

Kuva: Päivi Kultalahti

Sitova (bonding) sosiaalinen pääoma:

Läheisiä ystävyys- tai sukulaisuussuhteita, joiden syntyminen vaatii aikaa ja tiiviitä suhteita

Kuva: Jarmo Vainionpää

Tutkimuskohteena kolme yhteisöteatterihanketta, joissa toteutettiin

yhteisöllisiä teatteriesityksiä ja paikalliselokuva sekä

Kuva: Jarmo Vainionpää

opintomatkoja Suomessa ja ulkomailla

Kuva: Päivi Kultalahti

Verkostoaseman keskeisyys (Burt 1992)

- Keskeisessä asemassa oleva toimija voi olla välittäjänä verkoston muiden jäsenten välillä ja hallita näiden välille muodostuvaa sosiaalisen rakenteen aukkoa. Sen kautta voi saada myös hyödyllistä tietoa ja kontakteja, jotka auttavat käyttämään tietoa hyväksi. (Burt 1992, 30-32.)

"Mutta siinä pitää aina olla joku moottori niin ku opisto tai sitten joku, joka sen pitää niin kuin kuosissa. Että se lähtöö liikkeelle se asia, pysyy yllä."

- Verkostot luovat luottamusta, jonka lähtökohtana on ajatus "luotan sinuun, koska luotan häneen, joka sanoo luottavansa sinuun" (Putnam ym. 1993, 169-174).

"oikiat ihmiset kohtas oikeaan aikaan, se on joku sellanen, että se sitten levis se, ja niinkun toinen pyysi toista ja jotakin niinkun, että se vaan lähti jotenkin oikein liikkeelle"

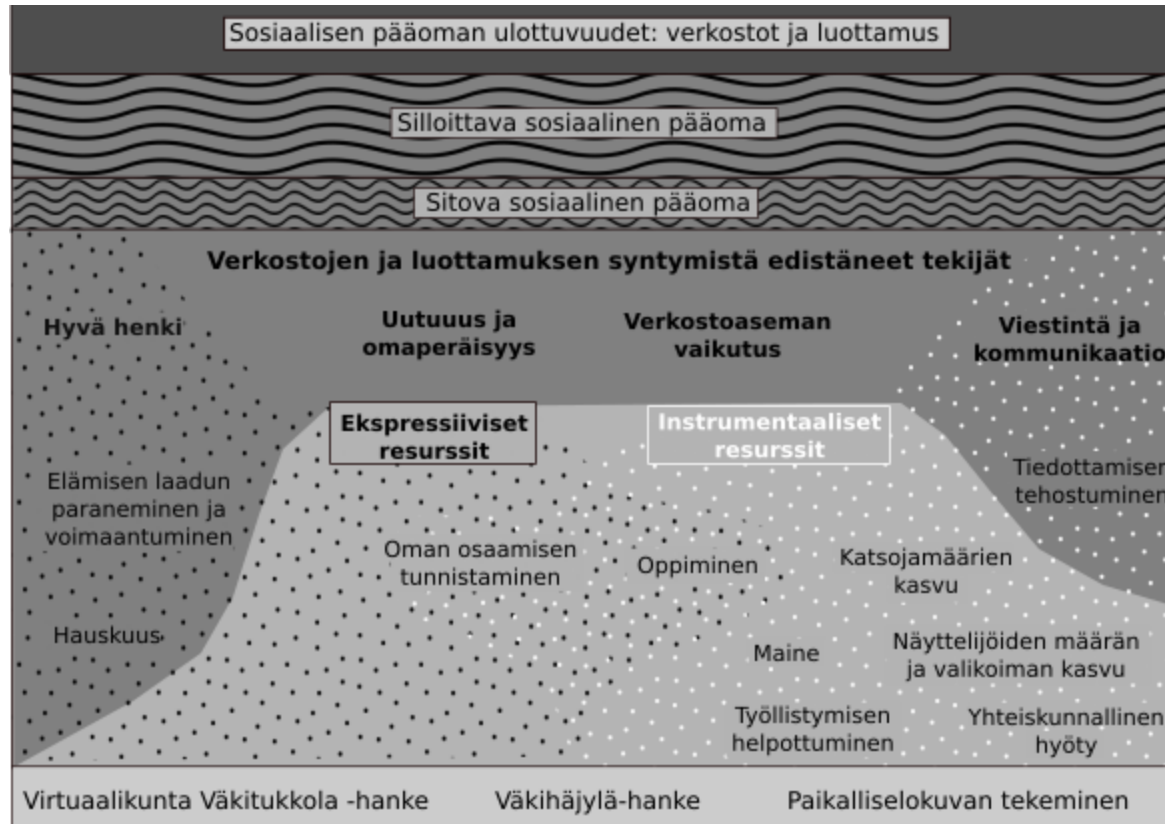
Kuva: Jarmo Vainionpää

Tutkimustuloksista

- Hankkeisiin osallistuneet kokivat saaneensa erilaisia sosiaalista pääomaa lisääviä hyötyjä.
- Hankkeiden avulla voitiin edistää samaan aikaan sekä sitovaa että silloittavaa sosiaalista pääomaa, mikä yhdistelmä on tehokas yhteisön kehittämisen kannalta.
- Verkostojen ja luottamuksen syntymistä edistivät muun muassa viestintä ja hyvä henki, johon liittyi huumori.
- Hankkeet toivat opiston normaaliin toimintaan runsaasti uusia elementtejä, joiden lähtökohtana olivat moninaiset verkostot .

237 sivua yhdellä kuvalla

Tutkimuksen tuottamia kehittämisehdotuksia verkostojen näkökulmasta

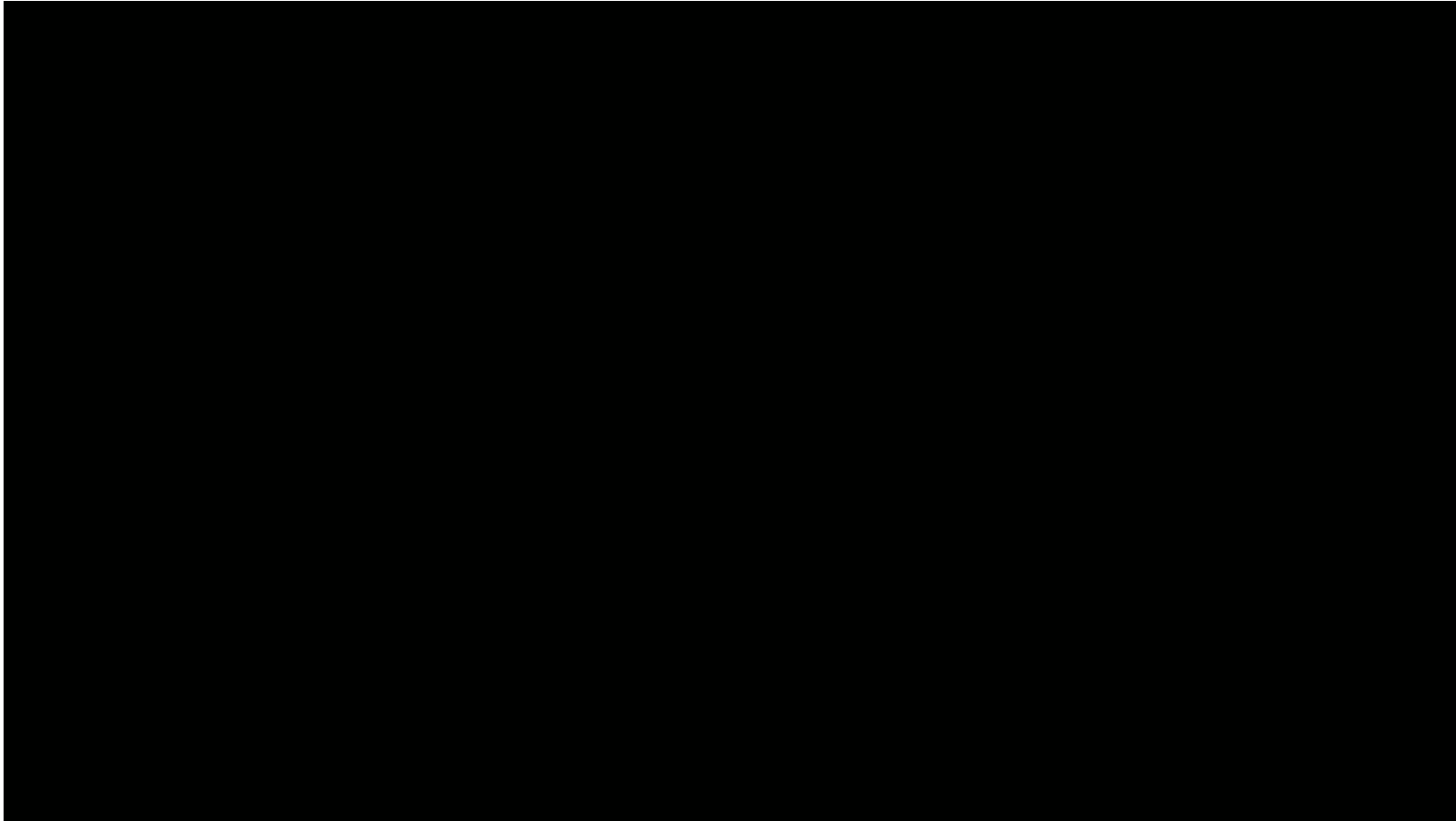
- Kansalaisopiston mahdollisuudet saattaa yhteen erilaisia ihmisiä ja toimijoita yhteisen tekemisen merkeissä voi hyödyntää monin eri tavoin.
- Tuntiopettavaltaisuus on verkostojen rakentamisen näkökulmasta voimavara .
- Opintomatkat ovat hyvä mahdollisuus verkostoitumiseen ja opiston markkinoimiseen uusille osallistujille. Myös muuta lyhyttä sitoutumista vaativaa toimintaa kannattaa kehittää.
- Toiminnalliset projektit tuovat uusia osallistujia, joille perinteinen luokassa oppiminen on vastenmielistä. Ne antavat mahdollisuuksia monimuotoiselle, oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvalle oppimiselle, jolloin opiston mahdollistajan ja koordinoijan rooli korostuu.
- Suunnitteluun, hakevaan toimintaan ja yhteistyön kehittämiseen eri toimijoiden kesken tulisi olla riittävästi resursseja.
- Yhteiskunnallisia teemoja voi ”salakuljettaa” taide- ja taitoaineisiin. Huumori ja hyvä henki ovat keskeisiä!

Kuinkas sitten kävikään?

- Harrastajanäyttelijät alkavat liikkua alueen eri teatteriryhmissä, kunta- ja kylärajat madaltuvat
- Ensimmäinen vajaan tunnin mittainen elokuva tehdään kesällä -17, seuraavat -18 ja -19.
- Lasten teatteritaiteen perusopetus käynnistetään uudelleen.
- Koronakeväänä -20 ykköselokuva ladataan YouTubeen ja siihen tehdään tekstitys englanniksi.
- Myös musiikin harrastajat alkavat liikkua entistä enemmän kuntarajojen yli, ryhmillä yhteisiä tapaamisia.
- Kesällä -20 jatketaan edelliskesän elokuvaa, -21 julkistetaan koko illan elokuva.
- Elokuvissa kymmeniä musiikin ja teatterin harrastajia sekä vapaaehtoisia avustajia, kuvauspaikat ja rekvisiitat on saatu korvauksetta käyttöön paikallisilta asukkailta tai toimijoilta.
- Erasmus-hankkeessa laaditaan sananlaskuista videoita, toiminta jatkuu yhteistyössä paikallisen kameraseuran kanssa opintoryhmässä ”Tapahtuipa Pohjanmaalla”.
- Maahanmuuttajat ja teatteriharrastajat laativat yhteistyössä opetusvideoita (hankerahoitusta OPH:lta).
- Yhteistyö museoiden kanssa käynnistyy ja opintoryhmä tuottaa museoon rooliopastuksia.
- Etänä toimiva yhteiskunnallinen keskustelu kokoaa yhteen osallistujia yli kuntarajojen.
- Englannin keskusteluryhmä käynnistyy yhteistyössä kroatialaisen yhdistyksen kanssa.

- Elokuviissa mukana olleita näyttelijöitä pyydetään mukaan mainosvideoihin (esim. Metsäkeskus, Suomen Yrittäjäopisto).
- Kyläkanava-hanke käynnistyy -21 Leader Aisaparin rahoittamana: hankkeessa kannustetaan paikallisia yhdistystoimijoita ja yksittäisiä henkilöitä tuottamaan kanavalle ohjelmaa sekä antamaan kanavan käyttöön jo olemassa olevaa valmista materiaalia, myös hanke tuottaa omaa ohjelmaa.
- Opiston alueelle muuttaa nuoria media-alan ammattilaisia, joiden osaamista aletaan hyödyntää hankkeessa ja opiston kurssinpidossa.
- Lukuvuonna 22-23 tulossa opetusohjelmaan uusia media-alan kursseja
- Kauhavan Rotaryklubi lupautuu striimaamaan osaa luennoistaan Kyläkanavalle.
- Kulttuurituottajaopiskelija haluaa erikoistua media-alaan ja tehdä harjoittelunsa opistossa.
- Teatteritaiteen perusopetuksen laajentamista media-alalle aletaan suunnitella.
- Yhteistyössä Kurikan kansalaisopiston kanssa käynnistyy Monidigi-hanke, jossa kehitetään etä-, hybridi- ja monimuoto-opetusta sekä näihin vaadittavia taitoja (rahoitus OPH).

9-osainen tv-sarja Pohjanmaan kautta AlfaTV:ssä 27.9.2022
klo 21.00 alkaen, tuottaja Järvilakeuden kansalaisopisto

Lähteitä:

- Adler, P. S. & Kwon, S. 2002. Social Capital: Prospects for a New Concept. *The Academy of Management Review* 27 (1), 17-40.
- Granovetter, M. 1973. The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology* 78 (6), 1360-1380.
- Gundelach, P. 2009. Humour. Teoksessa G. T. Svendsen & G. L. H. Svendsen (toim.) *Handbook of Social Capital: The Troika of Sociology, Political Science and Economics*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 93-106.
- Johanson, J. 2000. Sosiaalisen pääoman tasapaino. Verkoston tiiviys välineellisten hyötyjen ja yhteistyön edellytysten selittäjänä julkisessa organisaatiossa. Teoksessa J. Kajanoja & J. Simpura (toim.) *Sosiaalinen pääoma: globaaleja ja paikallisia näkökulmia*. Helsinki: Stakes, 139–159.
- Johanson, J. & Smedlund, A. 2015. Verkostoanalyysi. Teoksessa K. Eriksson (toim.) *Verkostot yhteiskuntatutkimuksessa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kilpatrick, S., Field, J. & Falk, I. 2003. Social Capital: an analytical tool for exploring lifelong learning and community development. *British Educational Research Journal* 29 (3), 417-433.
- Putnam, R. D. 2000. *Bowling alone : The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Siivonen, V. 2005. Rakenteellisen sosiaalisen pääoman tasapainomalli. *Sociologia* 42 (3), 222-233.

—

KIITOKSET!

